

A magyar helyesírás története

Kávai Bózsó Ildikó

Kezdetek

- A magyar írásbeliség a latinnal kezdődött, de nekünk létezett egy sokkal régebbi írásunk: a rovásírás.

≠	Λ	⊗	∫	∫	†	≡	↑	X	4	9	
GY	G	F	É	E	D	CS	C	B	Á	A	
∫	∫	D	∫	≡	⊗	Λ	Z	◇	1	†	∫
Ö,Ő	O,Ó	NY	N	M	LY	L	K _{VÉG} III. "AK"	K _{KÖZ}	J	I,Í	H
Υ	≡	M	∫	≡	X	Υ	I	Λ	Λ	H	≡
ZS	Z	V	Ü,Ű	U,Ú	TY	T	SZ	S ^{"AS"}	S ^{"ES"}	R	P

Házi feladat:
Gyakorló könyv
157. oldal 4.
feladat

- A kereszténység felvételével és a latin nyelvű egyházi irodalom kialakulásával az ősi rovásírásunk hosszú időre feledésbe merült.
- Háttérbe szorult a latin betűs írással szemben.
- Helyenként azonban egészen a 17. századig használták. Pl. Székelyföldön templomok belső falain találtak feljegyzést rovásírással.
- A pásztorok számrovása egészen a 19. század végéig fennmaradt. „sok van a rovásán”

Énlaka Unitárius temploma
kazettákkal ...

Felvidéki rovásírásos emlék

A magyar helyesírás korszakai

I. A középkori rendszerek kora
(11. századtól 1530-as évekig a könyvnyomtatás koráig)

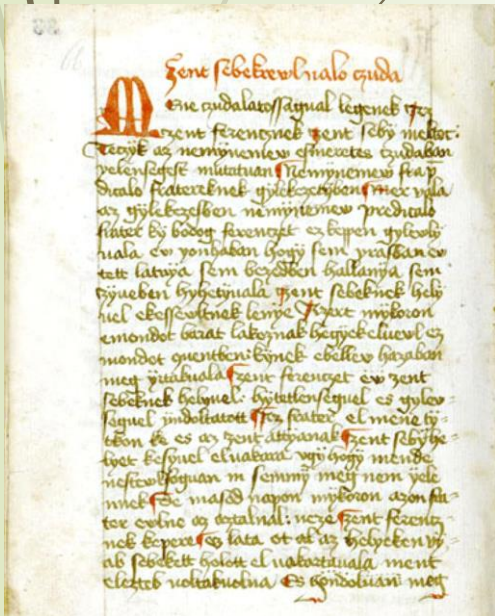
II. Az újkori rendszerek kora
(1530-as évektől 1832-ig az első helyesírási szabályzat megjelenéséig)

III. A legújabb kori helyesírás
(1832-től napjainkig)

I. A középkori rendszerek kora

(11. századtól 1530-as évekig a könyvnyomtatás koráig)

- A középkori írásgyakorlat szerint kezdetben a magyar szavakat latin betűjelekkel rögzítették, mellékjelek és kettőzések nélkül.
- Következetlen hangjelölés
- Ingadozó kiejtés – a magyar hangokat nem lehetett tökéletesen jelölni a latin ábécé betűivel
- Meghatározó volt a királyi **kancelláriai helyesírás**:
betűkettőzéssel jelölte a hosszú magánhangzókat, és kialakította az y-os betűkapcsolatokat (ty, gy, ny, ly)

oklevelek,
kódexek

Huszita biblia

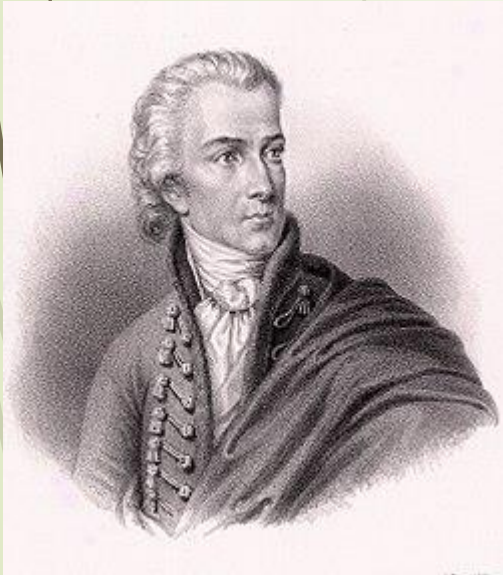

- ➔ Kivételes, mert a cseh írás nyomán különféle mellékjeleket alkalmaz.

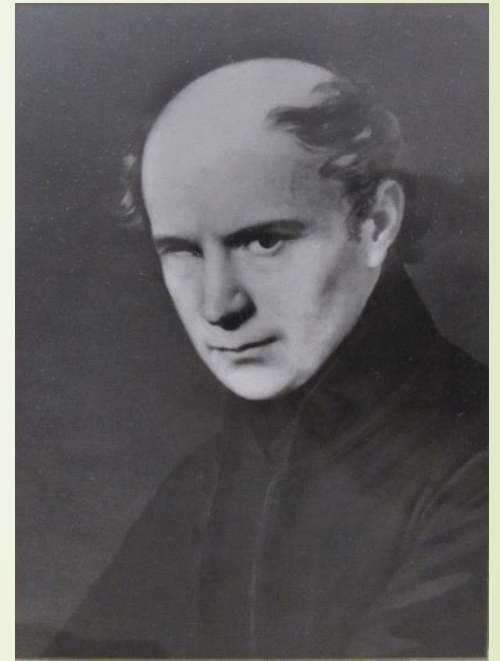
II. Az újkori rendszerek kora

(1530-as évektől 1832-ig az első helyesírási szabályzat megjelenéséig)

- Eleinte a kiejtésen alapult, később a szóelemzés jön divatba.
- Különböző helyesírások keverednek.
- Elkülönül egymástól a protestáns és katolikus helyesírás, majd a felvilágosodás végére megszűnt a vallási alapú megosztottság.
- Egyre fontosabb a helyesírás ügye.
- A helyesírás további alakulására döntő hatással voltak: Kazinczy Ferenc, Kölcsey Ferenc és más nyelvújítók.

Kazinczy Ferenc

Kölcsey Ferenc

III. A legújabb kori helyesírás (1832-től napjainkig)

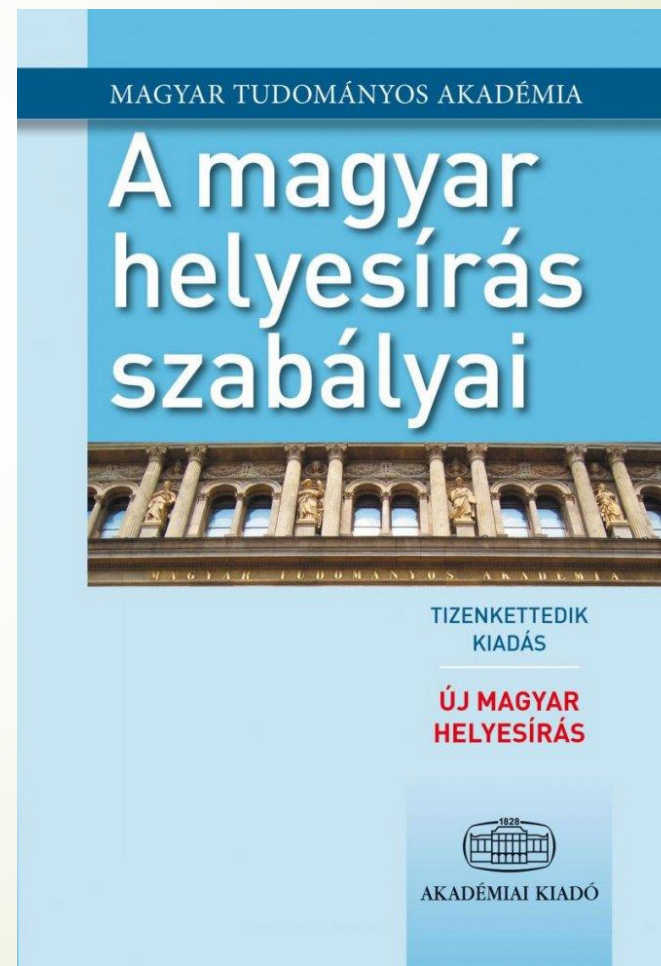
- Ez a letisztulás ideje.
- 1830-ban megalakul a Magyar Tudós Társaság - Vörösmarty közreműködésével készítették elő az első hivatalos helyesírási szabályzatot.
- Az akadémiai helyesírásnak máig tartó korszaka 1832-ben veszi kezdetét.

1832 első helyesírási szabályzat
Magyar Tudós Társaság kiadásában

Ezt a szabályzatot időről időre újabbak követték

A legutóbbi, ma is hatályos mű 2015-ben jelent meg (12. kiadás)

- A magyar helyesírás szabályai
- Magyar Tudományos Akadémia
Nyelvtudományi Intézetének Helyesírási Bizottsága

Nagy hatású volt Simonyi Zsigmond nyelvtudós Iskolai helyesírása (1903)

- Különféle újításokat javasolt az akadémiai szabályzat ellenében.
- Pl. hogy az évszázadok által használt cz jelet c-re cseréljék.

Feladat:

Gyakorló nyelvtankönyv 157. oldal 3. feladat

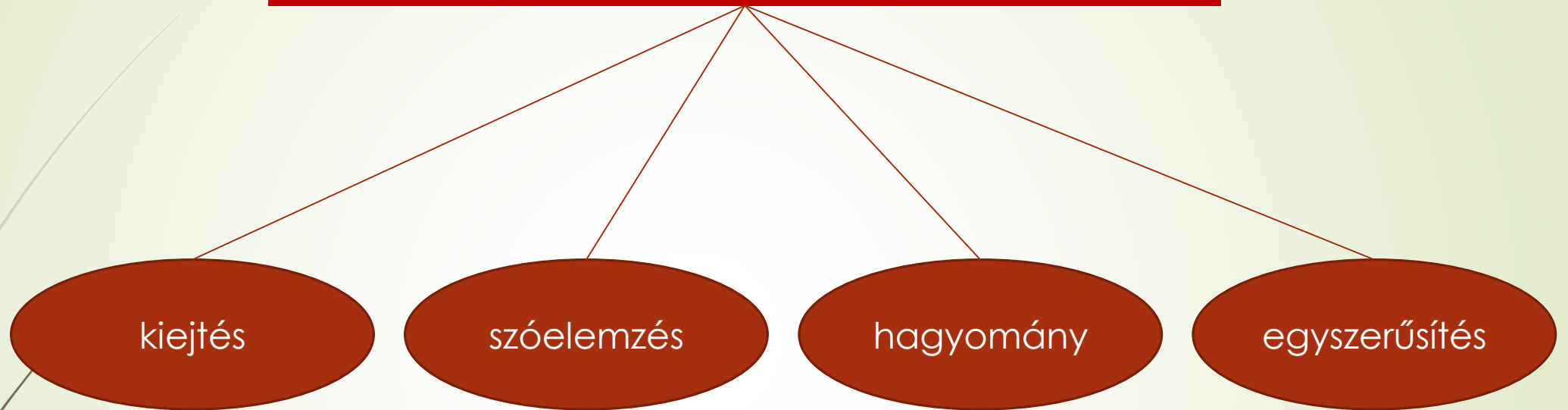
Az Iskolai helyesírás vezette be a c betűjelet a cz egyszerűsítésére.

Keresd ki a következő szövegből azokat a szavakat, amelyeket érint ez a változás!

„Ahova könyv be nem juthat, még kalendárium sem, ott is mindenütt meg van a **harminczkét** levelű biblia. Vagy a **polczon** tartják, vagy az asztalfiókban, de mindenesetre a legtöbbször forgatják...”

Házi feladat folytasd a feladat megoldását!

Helyesírásunk alapelveit

az akadémiai helyesírási szabályzat 1877.
évi kiadása fektette le.

FELADAT: Gyakorló nyelvtan 157. oldal

- ▶ 1. Ki az a két nyelvújító, aki az újkori helyesírás alakulására nagy hatással volt?

Kazinczy Ferenc
és Kölcsey Ferenc

- ▶ Ki és mikor adta ki az első helyesírási szabályzatot?

Magyar Tudós
Társaság 1832.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

